

SLOVENSKI GOSPODAR.

— List ljudstvu v pouk in zabavo. —

Izhaja vsak četrtek in valja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrta leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za drago invenstrijake dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravišтво „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Določniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v.

UREDNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Recepti se ne vračajo. Naznamkovana pisma se ne sprejemajo.

UPRAVNIŠTVO: Koroška cesta šte. 5.

Vsprejema naročnine, iskanje in reklamacije.

Za inzerate se plačuje od enostopne petitvrite na enkrat 15 v, na dvakrat 25 v, na trikrat 35 v. Za večkratno oglašje primerem popust. Iskanje se sprejemajo do medu opoldne. — Nazapre reklamacije se poštnino prosta.

Štev. 3.

V Mariboru, dne 19. januarja 1905.

Tečaj XXXIX.

Želje slovenskih volilcev.

V deželnem zboru je sedel v preteklem zasedanju mož, o katerem bi se lahko dolgo dvomilo, ali je mutast ali ne. Bil je to od nemških meščanov, od socialdemokratov in Štajerčevih šnopsarjev izvoljeni župan slovenjebistriški, Albert Stiger. Ko je kandidiral, so plačani agitatorji kovali Stigerjeve zmožnosti v zvezde, toda komaj je sedel mož nekoliko tednov v deželnem zboru, spoznali so vsi, da so se hvalisane zmožnosti Stigerjeve nahajale samo v domišljiji razvnetih agitatorjev, v istini pa jih nikjer ni. Mož ni niti dovolj nadarjen, niti izobražen, da bi izpolnil upanje, ki so je stavili vanj zapeljani volilci.

Razven zaradi nekaterih predlogov za podpore, kakor jih prinese vsak poslanec seboj v zbornico, ni Stiger v deželnem zboru do zaključanja deželnega zbora, ki se je izvršilo dne 14. jan., izustil nobene besede, le proti koncu se je pokazal, da ni mutast, ampak da zna govoriti, če tudi bore slabo. Tudi dne 13. jan. se je vzbudil iz svojega spanja ter se javil za govor. In ko se mu je dovolilo govoriti, povspel se je celo tako daleč, da je povedal deželnemu zboru, katere so želje njegovih kmetov in delavskih volilcev. Rekel je, da si njegovi volilci želijo le znanja nemškega jezika, češ, ker je v znanju nemškega jezika rešitev za našega kmeta in delavca.

Cel deželni zbor je zastrmel nad to veliko modrostjo Stigerjevo. Zastopniki nemških de-

lavcev in kmetov so se natihem vprašali, kako to, da se našim kmetom in delavcem ne godi boljše, ko pa vendar vsi znajo nemški. Slovenski poslanci pa so pomilovalno gledali Stigerja ter menili: Ubogi Stiger, ti pa res znaš, kje našega kmeta čevlji žuli! Le poslanci nemških mest in bogati graščaki, ki jim je za kmeta in delavca sploh deveta briga, so ploskali neumnemu govoričenju Stigerjevemu.

Gospod Stiger, ali vaši volilci res nimajo nujnejše želje, nego da se jim dajo šole za učenje nemščine? Ali bodo vaši volilci dražje prodajali svoje pridelke, če bodo znali nemški? Ali bodo njihove njive in njihovi vinogradi bolj rodili, ali se bo njihova živina bolj debelila, ali bo jim treba manj davkov plačevati, ako bodo znali nemški? Kje je narod na svetu, ki bi pomagal kmetu in delavskemu stanu iz slabih razmer s tem, da bi ga učil tujih jezikov?

Slovenski volilci! Nepoklicani ljudje vas na ta način vodijo na kriva pota! Z lepo donečimi besedami vas hočejo omamiti ter vam zakriti svoje prave namere. Vcepiti vam hočejo popolnoma krive nazore, da vas bo iz sedanjih slabih razmer rešila le nemščina! Gotovo, dobro je, če človek zna več jezikov, če zna Slovenec tudi nemški. Mi nismo proti učenju tujih jezikov! A mi slovesno ugovarjamo proti govorjenju naših nasprotnikov, kakor da bi bila prihodnost naših kmetov in delavcev odvisna edinele od znanja ali neznanja nemščine! S tem zanašajo in vzdržujejo naši nasprotniki

med nami le prepričanje, mi se kregamo zaradi nemščine in slovenščine, Nemci pa si med tem kupujejo med nami lepa posestva in si zidajo lepe hiše, mi si razbijamo glave, Nemci pa se vesele pri polnih mizah!

Slovensko ljudstvo! Ne verjame svojim neprijateljem, ki te navdušujejo za reči, katere niso zadostno zdravilo za tvoje bolezni. Kmeti stan in delavski stan slabo stojita dandanes, a ne nemščina, ampak stanovska izobrazba, poznanje novodobnih gospodarskih razmer, podjeten duh in žilava, krepka volja bodo pomagale tem stanovom do sreče! Nismo proti učenju nemščine, a proti temu, da se našemu ljudstvu hoče vcepiti prepričanje, da je ta jezik edin rešitelj iz sedanjih zamotanih razmer! V istini se s takimi nezrelimi nazori med nami neti le prepričanje, ki nas potiska še globoje v nesrečo kakor že tičimo v njej! Slovensko ljudstvo! Misli trezno in ne daj se zapeljati na pota, na katerih ni rešitve za te!

Rusko-japonska vojska.

Na suhem.

Mnogo se sedaj govori o tem, ker so se pojavile na obeh straneh in za hrbtom japonske armade kozaške čete. Dne 11. t. m. so napadli ti kozaški oddelki južno od Ljaojana japonske čete. V začetku so Japonci bežali, pozneje pa so dobili premoč, na kar so se Rusi umaknili. Istočasno so drugi kozaški od-

LISTEK.

Politično razmerje med avstrijskimi deželami in Ogrsko v 17. stoletju.

(Ob dvestoletnici Krucev predaval v Ljutomeru dne 27. nov. 1903. Fr. Kovatič.)

Grozen in usoden je bil 29. avgust leta 1526. za Ogrsko, za naše dežele in za ves krščanski svet. Mogočni sultan Soliman II je ta dan pri Mohaču do nog potolkel krščansko vojsko; na bojnem polju je obležalo 500 odličnih plemičev in do 20.000 vojakov, med njimi tudi sam ogrsko-hrvaški kralj Ludovik II. Na sledki te bitke so bili grozni in so jih hudo čutili tudi naši očetje več sto let. Hitro po mohački bitki je sultan vzel glavno mesto ogrskega kraljestva, Budim, in čez nekaj let je večji del Ogrske in Slavonije prišel v turško oblast. Turki so tako postali naši najbližji sosedi. Od naših gor in planin pa doli globoko v Azijo do Himalaje so sedaj goreli turški ognji. „Kolikor je zvezd na nebu in peska v morju, toliko ima naš veliki car vojske; spomladi vas bomo zopet obiskali“, tako so se norčevali Turki iz krščanskih poslancev.

Pa še druge zmešnjave so nastale vsled smrti kralja Ludovika, ki ni imel naslednikov. Ogrska in Hrvatska sta ostali brez kralja. Na Ogrskem je že prej bilo vse v neredu, ker se prevzetni velikaši niso nič zmenili za slabotnega kralja. Še huji nered je bil sedaj, ko sploh ni bilo nikakšnega gospodarja in so tudi obširna posestva mnogih velikašev, ki so padli v boju, ostala brez gospodarjev. Važno je bilo sedaj vprašanje: kdo bo nov kralj? Za ogrsko krono sta se potegovala zlasti dva kandidata: avstrijski nadvojvoda Ferdinand iz habsburške rodovine in pa erdeljski vojvoda Ivan Zapolja, eden najbogatejših in najvplivnejših ogrskih velikašev. Ferdinand je mislil, da ima pravico do ogrske krone, ker je pokojni kralj Ludovik II. imel njegovo sestro Marijo za ženo, on pa je imel za ženo Ludovikovo sestro Ano. Roko mlade vdovice je skušal dobiti Ivan Zapolja, da bi tako lažje prišel do ogrske krone in bi se pogodil s Ferdinandom. Toda ona je ponudbo odbila, pač pa so velikaši potegnili za Zapoljem. Dne 10. novembra 1526. so Ogrski saboru v Stolnem Belgradu enoglasno in z velikim oduševljenjem izvolili Ivana Zapolja za svojega kralja ter ga kronali s krono sv. Štefana. Ko se je zbranim velikašem stavilo vprašanje: Hočete li Ferdinanda za svojega

kralja: so vsi z enim glasom zavpili: Nečemo za nič na svetu!

Drugačnih misli pa so bili Hrvati. Njim se je za kralja ponujal sam sultan Soliman ter jih vabil na svojo stran z lepimi obljubami. A Hrvati so Turke le predobro poznali in so s studom odbili to ponudbo.

Na novega leta dan 1527. so se sešli v Cetinju in so izbrali avstrijskega nadvojvoda Ferdinanda za svojega kralja, ki je že bil tudi češki kralj in lastnik notranje-avstrijskih dežel, t. j. Avstrije, Štajerske, Koroške in Kranjske. Hrvati so računali na to, da je avstrijski nadvojvoda kot neposredni sosed Hrvatske in Ogrske najbolj sposoben, da brani svoje dežele proti Turkom. Ker je bil vrh tega v ozki zvezi z nemškim cesarstvom, je bilo od njega upati zdatne pomoči in zašlombe.

Pa tudi na Hrvatskem je bila stranka, ki ni bila zadovoljna s Ferdinandom. Najprej je Krištof Frankopan sam želel postati kralj, a ko je bil Ferdinand izvoljen v Cetinju, je njegova stranka izvolila Ivana Zapolja za hrvaškega kralja (dne 3. januarja 1527), vendar s pristavkom, da naj Frankopan z ozirom na Ferdinandove zasluge dela na to, da se oba kralja pogodita.

delki južno od Ljaojana pri Hajčenu in pri Dašičao razdrli železnico in uničili vse zaloge živil. Na desnem krilu Japoncev so pa kozaške čete dne 8. t. m. zažgali japonsko skladišče pri Misze.

Kakšen namen imajo te čete? Glavni namen je, da vznemirjajo sovražnika za hrbtnom, napadajo nepričakovano majhne oddelke, razrušijo železnice in ceste, uničijo skladišča in ovirajo dovažanje živil. Japonska armada je sedaj navezana izključno na dovažanje živeža od doma. Ker se pa dovažanje ne more v miru vršiti, bodo Japonci prisiljeni, poslati nazaj večje posadke, ki branijo ta dovažanja.

Vsaka oddaja čet nazaj za varstvo hrbtna pa slabi spredaj armado, in to je namen teh kozaških čet. Zato je njihova naloga, se po bliskovo pokazati, napadati maloštevilne Japonce, uničiti vse, kar jim pride v roke, in potem hitro zopet izginiti.

V kako neprimerno bi prišla armada Oyame, če bi izostal živež, brez katerega jim ni mogoče vzdržati! Zato bo prisiljen oslabiti prve vrste, da si zavaruje dovažanje. O teh kozaških napadih bodo sedaj večkrat prihajala poročila. Kajti gotovo bo Kuropatkin nadaljeval s temi kozaškimi napadi.

Neki vojaški strokovnjak hoče proizvajati iz tega položaja sledeče ruske namene:

Kuropatkin hoče vplivati na desni bok in ledje japonske vojske v črti Siumintin, Sajmaci, Fenčevan. V dosegu tega pomika on svoje levo krilo v sedanji zimski dobi proti edini in zadnji sovražni dovozni cesti (Fuzan-Antun-Fengčunvan-Ljaojan). Pri tem moramo opozoriti, da je cesta Inkan, katero so imeli do sedaj Japonci za glavno dovozno črto, že zamrznjena, tako da je za sedaj in do pomladi črta Daljni-Port Artur-Ljaojan edina dovozna cesta. In se ta cesta bo utegnila vsled stroge letošnje zime postati nerabljiva, ker utegne zamrzniti tudi luka Daljni, tako da bodo Japonci navezani do pomladi edino na cesto, ki vodi s Koreje čez Fuzan, Senl, Antung in Liaojang. Kuropatkin je najbrže že meseca oktobra vse to uganil in se pomaknil z močnim levim krilom proti isti dovozni cesti z namenom, da celo od iste zadnje in edine ceste odreže Japonce od domovine. To se je pa, kakor vse kaže, Kuropatkinu posrečilo. Njegovo levo krilo je dan za dnem močnejše, dan za dnem je bližje določenemu cilju Fenčevanu.

Za Japonce se toraj bližajo usodepolni časi, položaj kakoršnega ni še svet doživel v zgodovini, da bi armada, ki bo štela do onega časa nad 500.000 mož, prisiljena bila, položiti pred zmagovalcem orožje! Kaj naj za Boga prične armada, ako nima nikake zveze z domovino! Kuropatkin je znal zvabiti Japonce

tja, kjer jih je želel imeti! On ni hotel prelivati po nepotrebnem krščanske krvi, temveč hoče z bogatimi sredstvi, katere mu nudi Rusija, prisiliti nesramnega, zavratnega sovražnika k udaji. — Lepe misli!

Iz Mandžurije se poroča, da je došlo Oyami od Port Arturja 368 obležnih topov in 32.000 pešcev na pomoč. Število Japoncev, ki stoje proti Kuropatkinu, se ceni na 388.000 mož z 1245 topovi. Pričakuje se v najkrajšem času bitka južno od Mukdena. Maršal Oyama je naznanil svoji vladi, da bo, če dobi do srede februarja 60.000 mož pojačenj, lahko pričel zopet prodirati ter da bo potem prepodil Ruse iz Mandžurije.

Na morju.

Oba oddelka baltijskega brodovja sta dospela dne 4. t. m. do otoka Madagaskar. V luki Diego Suarez, kjer se baje mislita združiti, pričakujejo japonskega napada. Japonske bojne ladje so se že namreč prikazale blizu otoka Mauritius, ki leži nedaleč vzhodno od Madagaskarja. Iz Petrograda je došla vest, da je bil Roždestvensky napaden v Indijskem morju od japonskih torpedovk in malih križark. Že takrat, ko se je baltiško brodovje ločilo blizu Gibraltarja, in je en oddelek plul okoli Afrike, drugi skozi Sueški prekop, se je pisalo, da bodo Japonci skušali napasti enega teh oddelkov predno se snide z drugim. Gotovo so pa poslali Japonci veliko preslabo brodovje Rusom nasproti, drugače bi bili morali prizadjeti Rusom kako škodo.

Nekatere ladje, ki so poslale baltiskemu brodovju na pomoč, plujejo te dni skozi Sueški prekop. Križarka „Izumrud“ je došla v luko Port Said, ki leži v severnem vходу v Sueški prekop, močno poškodovana, tako se poroča od tam. Na zadnjem delu ladje se vidi, da je bila zadeta od torpeda ali granate. Častniki imajo strogo prepoved, povedati kaj natančnejega, kako je nastala ta poškodba. Gotovo se bo vrnila „Izumrud“, ko se nekoliko popravi, nazaj na Rusko v Kronstadt.

L sti poročajo, da je dal ruski car od svojega osebnega imetka 300 milijonov za rusko brodovje.

Deželni zbor štajerski.

Gradec, 14. januarja 1905.

Dne 12. januarja je bila med drugim na dnevnem redu zahteva nemških poslancev radi ustanovitve popolne nemške ženske pripravnice v Gradcu in novega učiteljskega na Zgornjem Štajerskem. Pri tej priložnosti je zahteval dr. Hrašovec v imenu Slovencev popolno slovensko učiteljskega za Spodnji Štajer, ker so vsa zdajšnja

učiteljska na Štajerskem samo le nemška, Vlada je dolžna, skrbeti za to, da dobimo v slovenščini zmožnih učiteljev. Ves besen se vzdigne mariborski poslanec Pfrimer ter se pritožuje, koliko krivico trpijo mariborski Nemci, ker toliko plačujejo za nemško žensko učiteljske v Mariboru, med tem ko je tamošnje možko učiteljske tako slovensko, da nemških učencev niti ne sprejemlje. Pfrimer je dalje trdil, da se skoraj vsi predmeti na mariborskem učiteljskem predavajo v slovenskem jeziku. Pfrimerju je ušla v njegovi sveti jezi beseda, kateri bodo njegovi somišljeniki skoraj gotovo ugovarjali. Rekel je namreč, da je Nemcem ljubše, če se mariborsko učiteljske loči tako, da imajo Slovenci svojo pripravnico, Nemci pa svojo. Odgovarjal je Pfrimerju poslanec Robič, ki mu je povedal, da bi za njega boljše bilo, ko bi govoril o vinotrtju, kakor da govori o šolskih rečeh, katerih ne razume. Robič vpraša Pfrimeja, naj pove: kateri predmeti se na mariborskem učiteljskem predavajo v slovenskem jeziku. Resnica je, da razun slovenščine nobeden predmet ne. Branil je tudi ravnatelja mariborskega učiteljskega Schreinerja proti neumnim napadom Pfrimerjev. Vsi učitelji, slovenski in nemški, spoštujejo tega moža.

Poslanec dr. Hrašovec povzame še enkrat besedo rekoč: „Gospod cesarski namestnik! zapomnite si, kaj je izrekel v imenu Nemcev poslanec Pfrimer. Povdarjal je, da mu je prijetno, če dobimo Slovenci svoje lastno učiteljske.“ A cesarski namestnik je obljubil, da dobijo Nemci v Gradcu in na Zgornjem Štajerskem — toraj 2 učiteljski pripravnici k tem, ki jih že imajo; da bi pa vlada nameravala dati tudi Slovincem kakšno drobtino; tega ni povedal, molčal je, kakor riba.

Med drugimi prošnjami za razne podpore, je deželni zbor sprejel tudi ono radi tisoč letnih kron katoliškemu podpornemu društvu v Celju za toliko let, dokler se ne reši preporno vprašanje radi ustanovitve novih šol v celjski okolici. Zgodovinskemu društvu v Mariboru je sklenil finančni odsek podeliti v „spodbuj“ mlademu društvu za l. 1905 200 kron.

V petek, dne 13. januarja se je vršila razprava zastran treh slovenskih meščanskih šol. Kakor znano, sta lani predložila poslanca Žičkar in dr. Hrašovec prošnje zastran ustanovitve slovenskih meščanskih šol in sicer prvi za Sevnico, drugi za Žalec. Deželni šolski svet je predlagal deželnemu odboru zastran Sevnice, naj se šola ne ustanovi, ker ni upanja, da bi jo obiskovalo zadostno število otrok. Kakor deželni šolski svet, tako odklanjata tudi deželni odbor in naučni odsek ustanovitev te šole. Zastran Žalca je deželni šolski svet sprevidel, da bi bilo umestno ustanoviti

Prepir za ogrsko krono je stal štajersko deželo in posebej nas Slovence veliko krvi in denarja. Na Hrvaškem se je odpor proti habsburškemu nadvojvodu sčasoma polegel, tem hujše je pa vrelo na Ogrskem. Ta dežela je bila odslej čez 200 let razcepljena v tri dele: največji del je bil v turških rokah, drugi del je imel Habsburžane za vladarje, tretji pa domačega kralja, oziroma erdeljskega vojvoda. Prepir za ogrski prestol je vir vseh političnih homatij v 16., 17. in 18. veku, zaradi katerih je naša dežela kot soseda Ogrske veliko trpela. Na Ogrskem je neprenehoma vrelo in kadarkoli je prekipel krop iz ogrskega kotla, vselej je najprej poparil Štajersko, zlasti Mursko polje, ki je bilo najbolj odprto. Ravno ta boj za ogrski prestol je bil povod, da je razmerje med avstrijskimi deželami, zlasti Štajersko, naslednja stoletja bilo malo prijazno, da, naravnost so vražno. Pač pa je zvestoba do habsburške hiše in skupna nevarnost ozko zvezala Štajersko in Hrvaško.

Puntarski Ogri so držali večinoma s Turki in tako je naša dežela bila v vedni nevarnosti, če ne pred Turki, pa pred ogrskimi rogovileži. Že hitro po izvolitvi se je Ferdinand obrnil na štajerske deželne stanovce, naj mu krepko pomagajo, da utrdi svojo oblast na Ogrskem,

da bo potem mogel uspešno se ustaviti napredujočim Turkom ter Štajersko in druge dežele obvarovati večje nesreče. Naša dežela je pomagala ustanoviti in vzdrževati vojno granico, za katero so notranje-avstrijske dežele plačevale na leto po 150.000 gld.; naši junaki so se bojevali složno s Hrvati proti Turkom in Ogrom na hrvaških in ogrskih tleh. Hrvati so pa tudi večkrat prišli na pomoč naši deželi.

L. 1538. sta Ferdinand in Zapolja sklenila mir, vsled katerega je Zapolja zadržal zemlje, katere je doslej imel in je bil priznan za kralja, a odreči se je moral zveze s Turki, po njegovi smrti pa bi imela vsa dežela pripasti Ferdinandu. Ivan Zapolja je umrl že l. 1540, pa še na smrtni postelji je opominjal svoje velikaše in prijatelje, naj bodo zvesti turškemu sultanu, ki je njemu pomagal na prestol.

Tega so se Ogri držali in so tudi pod nasledniki Ferdinandovimi bili v zvezi s Turki ter z njimi vred napadali naše dežele. Koncem 16. in začetkom 17. stoletja so se pridružile verske homatije, ki so se bolj poostrele razmerje med avstrijskim dvorom in njegovimi deželah, pa med nezadovoljnimi Ogri. Ravno v 17. stoletju je naša de-

žela neprestano in hudo trpela zaradi ogrskih političnih zmešnjav. — Meseca oktobra l. 1604 so se spuntali na Ogrskem hajduki ter potegnili s Turki. Naslednjo spomlad je 26. maja 1605. 4000 hajdukov pridivilo na Štajersko; preden se jim je mogla naša vojska v bran postaviti, so odnesli pete z bogatim plenom zopet na Ogrsko. Pa komaj so se ljudje malo pomirili, že so zopet prilomastili puntarski Ogri s Turki vred pod poveljstvom Begler bega, Ibrahim „pijanca“ in polkovnika Jurija Nemethyja proti Štajerski ter so napadli najprej kraje med Radgono in Feldbachom, potem se pa vrgli kakor besni volkovi na slovensko stran in so grozovito razsajali po Murskem polju in Slov. goricah do Drave. Vasi, trge in manj trdne gradove so požgali, živino, vino i dr. so deloma požrli, deloma pa seboj odpeljali, kakor je tudi na tisoč ljudi moralo iti v bitko sužnost. Pri tej priliki je tudi trg Veržej s cerkvijo in gradičem do tal pogorel, ker je vlada bila malo prej ukinila ondotno vojvodstvo, kar se je sedaj pokazalo kot pomota.

Ko je l. 1619. nastopil vlado pri nas in na Ogrskem ter Hrvaškem Ferdinand III., je na vse strani švigal plamen upora, ki se je razvil v strahovito in dolgotrajno vojsko, ki je trajala celih 30 let (1618—1648). Tudi na

tam meščansko šolo; boji se le, da bi se otroci tam žadosti nemščine ne naučili. A deželni odbor se ni pridružil temu predlogu, temveč deželnemu zboru priporočil, naj ne dovoli ustanovitve meščanske šole v Zalcu. Kakor deželni odbor, tako odklanja tudi naučni odsek ustanovitev te šole. Letos je vložil poslanec Roš predlog, naj se slovenska meščanska šola ustanovi tudi v Trbovljah. Naučni odsek predlaga, naj o tem poizveduje deželni odbor in poroča v prihodnjem zasedanju. No, to že zdaj vemo, kakšno bo to poročilo.

Danes se je toraj vršila o teh treh zadevah razprava v deželnem zboru. Proti predlogu naučnega odseka se je izrazil poslanec dr. Hrašovec. Dokazoval je, kolika krivica se godi Slovincem vsled tega, da imajo Nemci na Štajarskem 25 nemških meščanskih šol, za katere plačujejo tudi Slovenci, Slovenci pa nimajo niti jedne ne! Kar Zalec zadeva, se nahajajo tam vsi pogoji, da more tam ta šola prosperovati. Zastrašen Sevnice se je oglasil poslanec Žičkar, ter pobijal poročilo deželnega odbora in naučnega odseka; slednjič je protestiral proti temu, da se prevzame nepotrebna šola nemškega šulferajna v Sevnici na deželne in občinske stroške. Težka je bila naloga dr. Linka, ki je skušal ovreči trditve dr. Hrašoveca in Žičkarja. Vedno je ponavljal trditve, da deželni odbor nikakor neče nikdar škodovati Slovincem, da delamo Slovenci veliko krivico, če deželnemu odboru spodtikamo nam sovražne namene. Poslanec Štuger je hvalisal veliko dobroto, če znamo Slovenci tudi nemški jezik. Poročevalec dr. Kokošinek je trdil, da slovenski poslanci škodujejo svojim volilcem, če jim ne privoščijo znanja nemškega jezika. Toraj le nemško, nemško in zopet nemško, pa smo Slovenci obogateli! To je tudi modrovanje štajerskih nemčurjev! Dne 14. t. m. je dr. Ploj poročal o predlogu finančnega odseka zastrašen ustanovitve zdravilišča v Gratweinu za bolnike na plućnici. Dežela se udeležuje pri tem podjetju z velikanskimi svotami. Na dnevnem redu je postavljen načrt, da se občinska volilna postava spremeni v tem smislu, da se bo volitev odbornikov in namestnikov v prihodnje vršila tajno po listekih, kakor zadnjič pri volitvi za deželni zbor. Tri mesce potem, ko postavbo potrdi cesar, stopi v veljavo. Vsled te postave se bodo občinske volitve vršile in ne bo prepira in sovraštva, kakor mnogokrat do zdaj. Vsakdo bo volil po svojem prepričanju, ne da bi se komu zameril.

• Toda ko je prišlo do glasovanja, je nemškutarska večina sklenila, da se predlog odloži. Nemci se boje tajnih volitev! Potem je prišel na vrsto predlog poslancev dr. Jurtele in dr. Ploja zaradi zemeljskih plazov v

Ogrskem se je našel takrat naslednik Ivana Zapolja. Sedmograški vojvoda Bethlen se je vzdignil ter vdrl na Ogrsko, v Ferdinandovo ozemlje. V hudi stiski se je Ferdinand zopet obrnil na Hrvate, naj nikar ne potegnejo z Madžari, in ko so se štajerski deželni stanovi obrnili nanj za pomoč, jim je odvrnil, naj sklenejo zavezo s Hrvati. To se je tudi zgodilo. Lavantinski škof Lenart (1619—1640) in general Stadler kot zastopnika vladarjeva, Jurij Galler pa kot zastopnik štajerskih deželnih stanov so prišli na hrvaški sabor ter prosili Hrvate, naj ohranijo zvestobo svojemu kralju ter skupno s Korošci, Kranjci in Štajerci odbijajo ljutega sovražnika, ki jim vsem skupaj preti. To prepotrebno zvezo je pa žalibog motil vladar sam, ker je posamezne kose varaždinskega generalata trgal in jih prideval k Štajerski, kar je Hrvate hudo žalilo.

Dočim so Ogrci baričali s prestola Habsburžane, ostali so Hrvati zvesti, in v strašni 30 letni vojni so se hrabro bojevali daleč gori po nemških poljanah proti Švedom in drugim sovražnikom cesarja Ferdinanda.

Med tem, ko je na severu besnela vojska, so iz Ogrske večkrat obiskali naše kraje neljubi gostje. — Turki in ž njimi pomešana ogrska drhal.

(Dalje.)

Haložah, da naj se škoda preceni ter se prizadetim posestnikom da primerna podpora. Sprejeto. — Lovski zakon se še toliko izpopolni, da se odpravijo lovski rezervati.

Končno so se rešile še razne prošnje za podpore. Prošnja podpornega društva slovenskih visokošolcev na Dunaju se je „iz načelnih vzrokov“ odklonila. Zgodovinsko društvo za slovenski Štajer je dobilo 200 kron podpore. Štajerskemu društvu za riborejo se je dovolilo 20.000 kron podpore. Nato je deželni glavar z običajnim nagovorom zasedanje zaključil.

Politični ogled.

Državni zbor je sklican za dan 24. t. m. Novi ministerski predsednik bo s tem dobil priložnost, da pokaže svoje politične zmožnosti. Kolikor vse kaže, bo se cela državnozborna politika sukala še tudi v bodoče le okoli Nemcev in Čehov, kakor da bi drugih narodov ne bilo v Avstriji, in kakor bi ne bilo drugega vprašanja na dnevnem redu nego češko-nemško vprašanje. Jugoslovanski poslanci morajo z vso spretnostjo in odločnostjo delati na to, da se bodo tudi oni in od njih zastopani narodi od vlade upoštevali. Kmetijski sloji pa z velikim zaupanjem pričakujejo, da bo pod novim ministerstvom poljedelski minister Bukoj imel dovolj upliva in ugleda, da svojim kmetijsko-političnim načrtom pripomore do zmage.

Poljedelstvo propada. Profesor Rauberg je dokazoval v nekem govoru s statističnimi podatki v roki, da Avstrija postaja iz poljedelske države vedno bolj obrtniška država. To se pravi, s poljedelstvom se peča vedno manj ljudi, dočim vse sili k obrtniškemu podjetjem. Naša vlada pač nosi največjo krivdo na tem. Za pospeševanje obrti izmeče vsako leto na milijone denarja, za kmeta pa ima le malo podpore, če je prišla toča ali povodenj, tako da kmet ravno gladu ne umrje. Za obrtnike zida in plačuje strokovne šole, za kmeta pa v tem oziru ne stori skoro nič. Potem mora napredovati obrt, poljedelstvo pa propadati. Kmetijski poslanci pa se mnogokrat tudi za vse drugo brigajo le za korenito pomoč kmetickemu stanu ne!

Slovenski socialdemokrati so napadli v listu „Novi zapiski“ tudi družbo sv. Mohorja ter zapisali o njej besede: „Mohorjevo družbo kot slovenskemu napredku in svobodi škodljivo pobijamo, naravnost in odkrito izjavljajoč, da smatramo vsakega Slovence, ki to družbo podpira, za nazadnjaka“. Mi pa smatramo istega, ki je to pisal, in vsakega, ki se s tem strinja, za kratkovidnega neumneža, in ne dvomimo, da imamo mi prav. Ne smemo prezreti, da tako pišejo, ne priprosti delavci, ampak socialdemokratski voditelji. Ti želijo kakor naši nemškutariji, da bi priprosto ljudstvo ostalo nepoučeno v duševni temi, da bi jim rajše sledilo. Za to so proti temu, da se razširjajo knjige med ljudstvom, rajši ga vidijo v beznicah in šnopsarnah. Vsakega pravega Slovence pa naj bode skrb, da družba sv. Mohorja dobi zopet novih udov v tekočem letu!

Med Avstrijo in Italijo nastajajo vidno bolj napete razmere. V Italiji narašča stranka, ki hoče Italijane v Avstriji dobiti pod italijansko kraljestvo. V Avstriji pa je vedno več takih Italijanov, ki ne marajo Avstrije in si žele, da pridejo pod italijansko žezlo. Da je prišlo pri nas tako daleč, tega so krive naše vlade, ki tlačijo le Slovane, Italijane in Nemce pa ščitijo. V Trstu se je zgodilo, da so bili Slovenci zaprti, ker so kričali: Živela Avstrija! Italijanom pa, ki so upili: Živel italijanski kralj! pa se nič ni zgodilo. Avstrija pošilja vedno več vojaštva na italijansko mejo. Poroča se, da pride 20. lovski bataljon, ki je bil dosedaj v Judenburgu, v Trst. Lovski bataljon št. 8. v Trbižu bo popolnoma razdeljen in bodo stotnije nastanjene v Zgornjem Dravogradu, Kotju, Mavtenu in v Kortini. Tudi posadki med Pontabljem in Malborgetom in ob križpotu med Bovecem in Predilom bosta pomnoženi z dvema lovskima bataljonoma. Nadalje nameravajo tudi premestiti 9 lovski bataljon iz Beljaka.

Dopisi.

Sv. Ilj v Slov. gor. (Lepega predstojnika) ima naša lepa občina Selnica. Mož namreč ni samo predstojnik, ampak je obenem tudi krmar. Pa to oboje bi še ne bilo greh. Kar pa se godi zadnji čas v njegovi krčmi in okoli nje, to pa že presega vse meje dostojnosti. Licenco dobi lahko — saj je sam župan; in zato se pri njem tudi skoro vsako nedeljo škriplje in cvili in pleše. Seveda kaj prida ne pride vsakokrat skupaj; zato pa je tudi konec večkrat krvav. Znana je njegova kréma zavoljo tega že tako dobro, da tudi najboljši muzikant ne privabi kakih „nobel“ gostov. Tisti pa, ki se zahajajo k njemu, se tako dolgo radi imajo, da se navadno ločijo z razklanimi bučami. Škoda jih sicer ni; a take reči so sramota ne samo za občino ampak za celo faro. Ali predstojnik nič ne vidi in nič ne čuje, on ki je vendar v prvi vrsti poklican, da skrbi za red in mir? Seveda ima veliko drugih skrbi; zadnji čas je namreč očitno pokazal svoje nemške rogove. Nemec je, pa tega mu nihče ne zameri. Saj živi med nami veliko pametnih Nemcev, ki pa vejo, da so na slovenski zemlji, in mi jih spoštujemo. A izzivati nas ni treba. In s tem nas ravno žali gospod Šmidt. V svoji gostilni ima namreč samo „Südmarkzunder“; agital je strastno za neumorno molčečega Štugerja in prav pridno agitira tudi za šentiljsko nemško kobačo. Če bo treba, še bomo povedali več. Ni treba misliti, da so pri nas že vsi ljudje na glavo padli! Našega gnjilega nemštva tudi sam selniški župan ne bode rešil!

Od Sv. Jakoba v Slov. gor. (Bela žena.) Minulo nedeljo popoldne smo spremili k zadnjemu počitku obče znanega in spoštovanega veleposestnika g. Janeza Sirk, ki je umrl dne 13. t. m. v 75. letu svoje starosti. Rajni bil je 43 let cerkveni ključar, ter je dobil kot tak za svoje zasluge od mil. knezoškofa ustmeno priznanje in pohvalno pismo. Bil je pa tudi jako marljiv kmet stare korenine, kakor jih je dandanes žalibog le malo. Ostal je do svojega zadnjega trenutka zvest sin matere Slovenije, če tudi je znal dobro nemški. Njegov pogreb je bil zelo sijajen; okoli 1000 domačinov in tujcev ga je spremlilo v dolgi vrsti k zadnjemu počitku. Jarenjski dekan, č. g. Čížek, je vodil v spremstvu štirih duhovnikov spreved. Pri odprtem grobu na pokopališču slavil je njegove zasluge ter se poslavljaj od njega s tako ginljivimi besedami, da se je razsolzilo marsikatero oko. Z izrekom: „Sveta luč ti naj sveti, počivaj v miru“, zapustili smo našega dragega očeta Sirk.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Iz finančne službe. Imenovani so: za vajenca pri razvidnosti oblasti v Mariboru g. Roman Doleček, in za finančnega konceptnega praktikanta g. Gustav Sinhuber, za davčnega praktikanta g. Oto Sinko v Radgoni, Maks Solak v St. Lenartu v Slov. gor. in Alfons Ribič v Gornjem gradu. Prestavljeni so: davčni pristav g. Vincenc Lauko iz Marnberga v Ausse, davčni praktikant Maks Merčun iz Celja v Maribor; vojaško službo so izpolnili in so prestavljeni: davčni praktikant g. Ferdinand Prelog v Celje, Simon Führer v Ptuj in Vincenc Gal v Šmarje pri Jelšah.

Iz šole. Nastavljeni so: za nadučitelja v Lembergu g. Franc Zidar, učitelj v Novi cerkvi, za učitelja in šolskega vodjo v St. Vidu nad Valdekom g. Martin Indrič, učitelj v St. Vidu na Kranjskem, za učitelja v Ribnici g. Ulrik Hauptman, učitelj v Stranjski vesi.

Dr. Jernej Glančnik †. Blaga duša dr. Jerneja Glančnika se je 14. t. m. preselila v večnost. S pokojnikom je izgubil Slovenski Štajer moža, ki je, kakor malokdo, ljubil ne-sebično slovenski narod in mu hotel dobro.